

GÜMNAASIUMI INIMESEÕPETUSE AINEKAVA

Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrus nr 2
„Gümnaasiumi riiklik õppekava“ Lisa 6
(Vabariigi Valitsuse 23.02.2023 määruse nr 18 sõnastuses)

PEREKONNAÕPETUS (12. klass)

1) Perekond ühiskonnas

Teema olulisus: Pere ja kooselu tähtsus, traditsioonid, hoiakud ja väärtused ajaloolis-ühiskondlikus kontekstis

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) selgitab näidete abil, kuidas ühiskond ja kultuur on läbi ajaloo mõjutanud pereväärtusi ja -traditsioone ning laste kasvatamise põhimõtteid;
- 2) toob näiteid erinevatest kooseluvormidest ajaloos ja tänapäeval ning analüüsib, kuidas need täidavad perekonna ülesandeid;
- 3) analüüsib ühiskonna ja kultuuri, sh traditsioonide mõju seksuaalsusele ja seksuaalsuhetele.
- 4) analüüsib perekonna tähtsust inimese jaoks elu erinevatel perioodidel.
- 5) analüüsib näidete alusel soostereotüüpide põhjusi, nende piiravat mõju inimese minapildile, käitumisele, suhetele ja valikutele;

Mõisted ja märksõnad: Perekond, perekonna liigitused. Perekonna ülesanded. Perekonna minevik, olevik ja tulevik. Pereväärtused, traditsioonid, hoiakud (sh laste kasvatamine ja suhtumine seksuaalsusesse) läbi ajaloo.

Kooselu ja kooselu vormid. Kooselu vormid läbi ajaloo täitmaks perekonna ülesandeid.

Perekonna roll ja tähtsus läbi inimese elukaare.

Ühiskonnas kehtivate hoiakute (sh soostereotüübid) piirav mõju inimesele ja inimsuhetele.

Praktiline tegevus:

- Paaristöö. Joonistada sümbolitega võimalikult rohkem kaasaegseid peremudeleid.
- Jutuke või joonistus “Minu unistuste perekond”.
- Rühmatöö erinevad peremudelid. Õpetaja valib erinevaid peremudeleid, iga rühm saab ühe. Iga rühm teeb analüüsi antud peremudeli kohta.
 1. Rühm mõtleb lühikese taustaloo peremudeli oma perekonna kohta.
 2. Rühmas tuuakse selgitus kohta.
 3. Analüüsitakse pereelu (emotional-, sotsiaalne- ja majanduslik olukord) aspekte võrreldes teiste peremudelitega.
 4. Rühm esitab peremudelist rollimängu.

GÜMNAASIUMI INIMESEÕPETUSE AINEKAVA

- Väitlus: Neli rühma. Esimene rühm leiab väiteid tõestamaks, et naised panustavad ühiskonda rohkem kui mehed. Teine rühm, et mehed panustavad rohkem. Kolmas rühm, et panus ei sõltu soost. Neljas rühm jälgib väitust, esitab täpsustavaid küsimusi, hindab väidete tugevust.
- Arutluse kirjutamine "Mehelikkuse ja naiselikkuse stereotüübid - müüt või tegelikkus?"

2) Tervis ja turvalisus

Teema olulisus: Turvalisus ja turvalisuse riskid peres ning abi saamise võimalused

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) kasutab usaldusväärseid allikaid tervise, suhete ja sotsiaalmajanduslike küsimuste kohta info otsimisel ja probleemide lahendamisel, järgides autoriõiguse ja intellektuaalse omandi kaitse põhimõtteid, viidates ja refereerides nõuetekohaselt;
- 2) toob näiteid pereliikmete füüsilist, emotsionaalset, sotsiaalset ja vaimset tervist mõjutavatest teguritest;
- 3) analüüsib planeeritud ja planeerimata rasedusega kaasnevat valikuid ning neid mõjutavaid tegureid, oskab leida vajaduse korral abi;
- 4) teab, mis on kohtingu-, lähisuhte- ja seksuaalvägivald ning mis on inimkaubandus ja kust otsida vajaduse korral abi;
- 5) analüüsib kohtingu- ja lähisuhtevägivalla põhjusi ja tagajärgi ning ennetamise ja abi saamise võimalusi;
- 6) analüüsib, kuidas mõjutab pereliikme sõltuvushäire peresuhteid, kirjeldab kaassõltuvuse olemust ja teab, kust vajaduse korral abi otsida.

Mõisted ja märksõnad:

Usaldusväärsed infoallikad inimese turvalise tervisekäitumise ja terviseedenduses.

Pereliikmete tervist (füüsiline, emotsionaalne, sotsiaalne, vaimne) mõjutavad peresisesed ja perevälised tegurid.

Inimese tervist mõjutavad riski- ja kaitsetegurid (individuaalsed omadused ja käitumismustrid, sotsiaal-majanduslikud olud ja keskkonnategurid).

Pereplaneerimine ja seda mõjutavad tegurid. Planeeritud ja planeerimata rasedus. Nõu ja abi pakkuvad asutused noortele seoses rasedusest hoidumise ja pereplaneerimisega.

Suhtevägivald (sh lähisuhte-, kohtingu ja seksuaalvägivald) ja selle ennetamise võimalused. Suhtevägivalla põhjused ja tagajärjed indiviidi, pere ja kogukonna tasandil ning abi saamise võimalused.

Inimkaubandus ja prostitutsioon.

Sõltuvus (sh kaassõltuvus, suhtesõltuvus) peres kui süsteemis ja abi saamise võimalused.

Praktiline tegevus:

- Üksinda-paaris-grupis-üldarutelu teema: "Planeeritud ja planeerimata rasedusega kaasnevat valikuid ning neid mõjutavaid tegureid"

— Üksinda-paaris-grupis-üldarutelu küsimused: Kuidas vältida planeerimata rasedust? Mida saab teha? Millest pean olema teadlik?

3) Suhted ja vastutus perekonnas

Teema olulisus: Pereelu ja suhete tähtsus isiklikul, grupi, lähikonna ja ühiskonna tasandil.

Õpitulemused:

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) selgitab, milles seisneb põlvkondi ühendavate sidemete tugevdav ja toetav mõju pereelule;
- 2) toob näiteid peretraditsioonidest ning selgitab tavade ja kommete tähtsust perekonnasuhetes;
- 3) analüüsib enda huvide, hobide ja ettevõtmiste toetavat mõju enesearengule ja peresuhetele;
- 4) analüüsib, kuidas paarisuhe ja ema / isa roll mõjutavad inimese arengut;
- 5) analüüsib, kuidas sõltub perekonna ülesannete täitmine igast pereliikmest, millised on pereliikmete võimalused üksteist toetada ja abistada, millised on pereliikmete õigused oma ajale, ruumile ja materiaalsetele kulutustele;
- 6) toob näiteid pereelu, sh abielu ja laste elu reguleerivatest õigusaktidest ja analüüsib, kuidas need sätestavad perekonnaliikmete õigusi ja kohustusi;
- 7) toob näiteid riiklikest institutsioonidest, mis tegelevad perepoliitika elluviimisega, toob näiteid riikliku perepoliitika rakendamisest, sh toetustest ja teenustest;
- 8) teab, et lähisuhe, sh abielu põhineb vastastikusel austusel ning partnerite õiguste ja vajadustega arvestamisel;
- 9) selgitab lähisuhte ja sotsiaalse võrgustiku tähtsust inimese elus;
- 10) analüüsib lahkuminekku ja abielulahutuse põhjusi, tagajärgi ning oskab vajaduse korral leida psühholoogilist ja õigusabi;
- 11) selgitab leina olemust ja kirjeldab leinast ülesaamise võimalusi;
- 12) mõistab iga inimese õigust võrdsele ja lugupidavale kohtlemisele;
- 13) toob näiteid lapse õigustest ja abi saamise võimalustest laste õiguste kaitsmisel;
- 14) mõtestab enda kogemusest lähtuvalt armastuse tähendust, paarisuhte ja seksuaalse läheduse dünaamikat ning neid mõjutavaid tegureid, õigusi ja kohustusi suhte erinevates etappides;
- 15) analüüsib seksuaalsuhet kui inimliku läheduse avaldumisvormi ja selle seotust armastusega;
- 16) teab, et turvaline ja vastastikku rahuldust pakkuv seksuaalkäitumine põhineb partnerite võrdsel kokkuleppel;
- 17) selgitab soostereotüüpide mõju inimese arengule ja seksuaalkäitumisele;
- 18) arvestab perekonna eelarve kavandamisel pereliikmete vajadusi, pere majanduslikku olukorda ja võimalusi;
- 19) selgitab koduse kasvatus mõju lapse arengule;
- 20) analüüsib lapse ja vanema vahelise kiindumussuhte kujunemist ning kasvatustüülide mõju sellele.

Mõisted ja märksõnad:

Perekonna roll tavade, kommete ja traditsioonide hoidja ja kandjana ning põlvkondi ühendavate sidemete tugevdajana. Vastutus oma rolli eest peres arvestades pereliikmetega.

GÜMNAASIUMI INIMESEÕPETUSE AINEKAVA

Pereliikmete rollid, ülesanded ja vajadused ning suhted (sh vägivaldsed suhted) ja toetus perekonna ülesannete täitmisel.

Toetavad paari- ja peresuhted. Vastutus oma rolli eest peres arvestades pereliikmetega.

Pereelu (sh abielu) sätestav seadusandlus ja pereliikmete õigused ja kohustused.

Perepoliitilised meetmed perede toetamisel.

Suhe. Paarisuhe. Lähisuhe ja selle olemus peres (sh abielus). Pere kui sotsiaalne süsteem laiemas sotsiaalses võrgustikus.

Suhete katkemine (sh lahkuminek ja abielulahutus) peres ja kooselus.

Lein ja leinaga toimetulek. Abi saamise võimalused.

Inimõigused. Suhetega kaasnevad õigused ja kohustused inimeste võrdsel kohtlemisel. Laste õigused ja lastekaitse. Abi saamise võimalused.

Inimliku läheduse ja armastuse erinevad avaldumisvormid. Armastus paarisuhtes (sh seksuaalsuhtes). Paarisuhte dünaamika.

Seksuaalsuhte dünaamika: seksuaalsuse trepp. Terved ja turvalised seksuaalsuhted. Nõusolek ja vastutus seksuaalsuhtes. Soostereotüübid, meedia ja ühiskond.

Pere eelarve koostamine arvestades pereliikmete vajadusi ja pere võimalusi.

Koduse kasvatus (sh erinevate kasvatusstiilide) mõju lapse arengule. Lapse ja vanema vaheline kiindumussuhte tähtsus lapse turvalisuse allikana peres.

Praktiline tegevus:

- Rühmaarutelu: lahkumineku põhjused, tagajärjed, suhete parendamise viisid. Tutvustavad klassikaaslastele. võimalik luua üldisem arutelu.
- Rühmatöö. Juhiste koostamine, kuidas lugupidavalt minna lahku.
- Fotoessee/kollaaž. “Armastus”. Individuaal- või rühmatöö. Õpilased valivad või teevad foto/d, mis nende meelest kirjeldab nende jaoks armastust. Fotot/fotosid esitletakse ja selgitatakse kaaslastele.